

Vi viser til høringsbrev med referanse 16/7240

Saken gjelder forslag til ny rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver. Rammeplanen er en forskrift til barnehagelovens §2 syvende ledd.

Høringsutkastet bygger på rammeplanen fra 2006, forslag fra en arbeidsgruppe ledet av professor Elin Eriksen Ødegaard som leverte sitt forslag til ny rammeplan til Utdanningsdirektoratet våren 2014, Meld. St. 19 (2015-2016) Tid for lek og læring – Bedre innhold i barnehagen og Innst. 348 S (2015-2016). I tillegg bygger høringsutkastet på NOU 2010:8 Med forskertrang og lekelyst, NOU 2014: 7 Elevenes læring i fremtidens skole, NOU 2015:8 Fremtidens skole – Fornylse av fag og kompetanser, NOU 2015:2 Å høre til – Virkemidler for et trygt psykososialt skolemiljø og Prop. 33L (2015-2016) Endringer i barnehageloven (tilsyn mm) og Innst. 344 L (2015-2016).

Proessen før høringen har vært bred, grundig og har vart over tid. Kunnskapsdepartementet har arbeidet med ulike utkast med anledning til innspill på møter og fagseminarer. En rekke med fagspesialister, fagmiljøer og sektorrepresentanter og en egen referansegruppe har vært involvert i prosessen.

Høgskolen i Bergen, avdeling for lærerutdanning har hatt en intern høringsrunde i fagseksjoner og på et møte for teamledere i barnehagelærerutdanningen. Generelt vil vi si at våre miljøer er tilfreds med at de sentrale prinsippene fra tidligere rammeplaner foreslås videreført. Det gjelder synet på barn og barndom, et helhetlig læringsbegrep og barnehagen som en arena for omsorg, lek, læring og danning. I en internasjonal tid, med ny kunnskap og nye samfunnsutfordringer er behovet for en ny og oppdatert rammeplan nødvendig. Vi støtter videreføringen av det som ofte blir omtalt som den nordiske barnehagemodellen. At Forskriften nå er forkortet vil ha mange fordeler og vi tror sektoren er tjent med en større grad av tydelighet i barnehagens forpliktelser og mandat.

Vi støtter grepet med tydeliggjøring av hvordan eier, styrer og pedagogisk leder skal arbeide for å sikre at alle barn får et godt barnehagetilbud. Flere av våre fagfolk er likevel urolige for hva dette vil bety for forståelsen av og praktiseringen av det pedagogiske mandatet og det som omtales som 'metodefrihet'.

Et punkt som er bemerket av flere er bruken av ordet «skal». I noen tilfeller er det klart at «skal» betyr en nødvendig ansvarliggjøring som for eksempel her: «Personalet skal formidle historier og skape rom for barnas opplevelser, samtaler, erfaringer og tanker om religion, livssyn, etikk og eksistensielle temaer». I andre tilfeller kan det bety økt rettsliggjøring og dokumentasjonskrav om det som «skal» oppnås i tilfeller der mål anses som umulig og urimelig å forvente at barnehagen «skal» realisere. For eksempel at «barn skal få venner» eller at «personalet skal gi like muligheter til barna». Selvsagt skal barnehagen etterstrebe dette, men det er så mange forhold utenfor barnehagens kontroll og mandat som påvirker i hvilken grad barn har like muligheter. Det vil være viktig å utarbeide drøftingsmateriell, caser der dilemma og problemstillinger mellom eiers styringsrett og pedagogisk personale kan drøftes.

At formålsparagrafen fra 2010 er konkretisert i en ny tekst med temaer som demokrati, mangfold, likeverd, helse og bærekraftig utvikling fungerer godt. Dette støtter opp om en helhetlig pedagogisk modell. Vi ser det som positivt at utkastet legger til grunn et helhetlig syn på bærekraftig utvikling. Det ser ut til at det støtter seg i stor grad på bærekraftig utvikling som definert av Brundtland-kommisjonen. Våre fagfolk mener imidlertid at rammeplanen kan ytterligere styrke denne delen av verdigrunnlaget ved å se til nyere tolkninger av Bærekraftig utvikling i FN, forskning om utdanning for Bærekraft slik dette ligger i internasjonal barnehagelitteratur, og FNs utviklingsmål. Vi foreslår derfor et øket fokus på barns medvirkning i den generelle delen av rammeplanen. Vi vil også foreslå eget veiledningsmaterieell for å arbeide med bærekraftig utvikling, gjerne koplet til arbeid med dannelsprosesser.

Begrepet livsmestring er kommentert av flere av våre fagfolk. Her støttes tanken om at barnehagen skal støtte barn i å mestre livet, og i det legger vi at barn skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Vi tror det er et viktig arbeid som knyttes godt an til bærekraftig utvikling. Flere foreslår å bytte ut begrepet *mobbing* fordi det et belastet begrep, både for den som mobber og den som blir mobbet. Det er uenighet om begrepet bør brukes om barnehagebarn, og uenigheten knyttes til etiske og faglige begrunnelser. Det savnes tydelighet på dette med at mobbing ikke dreier seg om egenskaper hos det enkelte barn (mobber, mobbeoffer), men at det er å finne i barns oppvekstmiljø. Det er klart at barnehagen må jobbe med sosial fellesskap og motvirke/gripe fatt i ekskludering. Dersom det ikke gjøres godt nok arbeid på dette området så må barnehageansatte/eiere ansvarlig-gjøres og skoleres. Det er også verd å nevne at mange savner «glede og humor» som en grunntone i all aktivitet i barnehagen.

Rammeplan er også nå godt tilpasset de yngste barna. Nytt veiledningsmaterieell kan være en god ide. Det var nødvendig med en tydeliggjøring av forståelse for et mangfoldig samfunn og ulike spesiell behov. Noen mener at barn med spesielle behov kanskje står i fare for å bli oversett. Det kan bety at det her trengs veiledningsmaterieell for å forhindre at det kan skje.

Grepet med mål for personalets arbeid støttes. I høringsnotatet nevnes det mange «skal» punkter for personalet sitt arbeid i barnehagen. Vi foreslår at prikkpunktene formuleres slik at personalet blir en aktiv medskapende part i arbeidet og at det benyttes ord som: deltakende, medskapende, ta i bruk egen kompetanse osv. Rammeplanen fra 2006 hadde mange gode benevelser som vi foreslår at den nye Rammeplanen tar med videre. Vi nevner spesielt følgende prikkpunkt: «å skape tilstrekkelig rom for både voksen-ledete og barnestyrt aktiviteter for å utøve og nyte estetiske inntrykks- og uttrykksformer» (Rammeplan 2006). Vi ønsker beskrivelse av et personale som har kompetanse innen kunnskapsområdet og som aktiv anvender dette i samhandling med barna.

Barnehagens arbeidsmåter er et nytt avsnitt og et positivt tilfang i Rammeplanen. Innledningen er viktig og interessant, når den vektlegger spenning og engasjement som styringsredskap i barnehagens innhold. Prikkpunktene ivaretar det mangesidige, nysgjerrige, søkende og lære-lystne barnet. Her er stor grad av variasjon i verktøyet som ønskes brukt i arbeid med barn og barnehagens hverdag. Avsnittet krever kreative, utforskende og skapende barnehagelærere med god kompetanse innenfor disse områdene. Fokuset på kvalitetsutvikling og organisasjonsutvikling i barnehagen fremstår ikke like tydelig i høringsutkastet. Både barnehageeiers, styrers og pedagogisk

leders ansvar for å arbeide i og med en lærende organisasjon kan styrkes ved at det utarbeides veiledningsmateriell.

I utkastet under barnehagens digitale praksis står det: «Barnehagen skal snakke med barna om prinsipper for digital dømmekraft. [...] Barnehagen skal utøve digital dømmekraft i bruk av digitalt innhold. I bruk av digitale verktøy skal personalet være aktive sammen med barna.» Dette ser ut til å handle om bruk av digitale verktøy sammen med barna, eller/og barns bruk av digitale verktøy. De siste års bruk av digitale verktøy i dokumentasjon/kartlegging av barn har vist at også eier og barnehagens personale trenger å utvikle/utvise større grad av digital dømmekraft. Dette med tanke på at det blir tatt bilder av barn og lagret/sendt informasjon digitalt (via f.eks. apper som foreldrene bruker) som kan være både unødvendig og etisk problematisk. Vi savner en formulering som tydeliggjør eiers/personalets ansvar på dette området. Også her kan det gjerne utarbeides veiledningsmateriell.

Det er fint med en oppdatering av fagområdene. Innledningen ivaretar variasjon og fremhever viktige områder når det gjelder barns måter å lære på, som undring, utforskning og skapende aktiviteter. Dette må gjennomsyre alle kunnskapsområdene. Benevnelser som utforskning, fordypning og progresjon er viktige ord som kan motvirke en mer instrumentell tilnærming i fagområdene. Likevel ser vi at det er en utfordring med å se på fagområdene som en del av barnehagen som en helhetlig pedagogisk arena. I utkastet til Rammeplanmodellen til Ødegaardsgruppen blir fagområdene skissert som puslebiter som legges sammen og delvis oppå hverandre. Her har vi hatt mange diskusjoner som går på det enkelte fagområde og vi ser at fagmiljøer ønsker enkeltdele endret, uten å se fagområdene i en helhet. Det tar vi som et signal på at det trengs brede diskusjoner ut fra et helhetsperspektiv på barn og barnehagen, og vi vil anbefale at det blir utarbeidet veiledningsmateriell knyttet til alle kunnskapsområdene. I tillegg vil det være behov for veiledningsmateriell knyttet til Barnehagens arbeidsmåter. Her var det mye interessant i Ødegaardsgruppens forslag.

Det er bra med tydelige føringer for barnehagens arbeid for planlegging, gjennomføring, dokumentasjon og vurdering. Noen av våre fagfolk har påpekt at det i gjeldende rammeplan brukes begrepet «pedagogisk dokumentasjon» og ønsker en fortsatt bruk av dette begrepet. Dette fordi begrepet tydelig fokuserer på at det er arbeidet og arbeidsmåtene i barnehagen som skal dokumenteres og vurderes.

I høringsutkastet står det: «Barnehagen og skolen bør utveksle kunnskap og informasjon som utgangspunkt for samarbeid om tilbudet til de eldste barna i barnehagen, deres overgang til og oppstart i skolen.» Denne formuleringen er uklar sammenliknet med det som står i gjeldende plan: «Barnehage og skole bør gi hverandre gjensidig informasjon om sine respektive virksomheter.» Denne formuleringen er tatt ut i høringsutkastet og vi foreslår at den tas inn igjen. Nettopp å samarbeide om, snakke om og gjøre seg kjent med hverandres respektive virksomheter er det som trengs for å bedre overgangen mellom skole og barnehage. I Stortingsmelding nr. 19 Tid for lek og læring, viser departementet til forskning som støtter dette behovet. Det er avgjørende at departementet gir tydelige retningslinjer til skolen om deres ansvar for samarbeidet, for å motvirke at dette ansvaret i stor grad har hvilt på barnehagene.

30.12.16

Vh

Margareth Eilifsen

Programansvarlig, Førstelektor

Avdeling for lærerutdanning, Barnehagelærerutdanningen

Høgskolen i Bergen

Tlf +47 55 58 57 20/ Mobil +47 95 94 95 47